

UPPSALA UNIVERSITET
Institutionen för lärarutbildning
Lärarprogrammet
Lärarexamensarbete, 10 poäng
HT 2006

Rapport LHP0601150

Från gymnasiet till universitetet

En studie av hur studenter i spanska och tyska
upplever övergången mellan gymnasiet och
universitetets A-kurs

Författare:
Mikaëla Lind
Andrea Nerenberg

Handledare:
Bengt Spowe
Betygsättande lärare:
Henrik Edgren

Sammanfattning

Eftersom antalet språkstudierande minskar både i gymnasieskolan och på universitetet ville vi undersöka hur övergången fungerar för studenter som med enbart gymnasiet som förkunskap börjar läsa spanska eller tyska på universitetets A-nivå. Genom enkäter och intervjuer med studenter och lärare har vi försökt bilda oss en uppfattning av vad som upplevs problematiskt i övergången och vad som fungerar bra. Vi har till att börja med konstaterat att universitetskursen upplevs svårare av studenter i spanska än av studenter i tyska. Resultaten av undersökningarna visar att många studenter upplever grammatikkurserna svåra för att de inte har tillräckliga grunder från gymnasiet. Många upplever även de stora textmassorna problematiska.

Som blivande språklärare tar vi med oss vikten av att använda målspråket så mycket som möjligt i klassrummet, vikten av att ge eleverna en stadig grammatikgrund samt möjligheter att läsa autentiska, och gärna lite längre texter på målspråket, för att förbereda dem för högre studier.

Nyckelord: språkundervisning, grammatik, autentisk text, målspråk, övergång gymnasium-universitet, förkunskaper, språkdidaktik, spanska, tyska.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	4
1.1 Syfte	4
1.2 Bakgrund	4
1.2.1 Styrdokument	4
1.2.2 Tidigare forskning	6
1.2.3 Debatt i media	6
1.2.4 Universitetets och gymnasielärares bild.....	7
1.3 Frågeställningar	8
2 Metod	9
2.1 Urval.....	9
2.2 Datainsamlingsmetoder	9
2.2.1 Enkät.....	9
2.2.2 Intervju	9
2.3 Procedur	10
3 Resultat.....	10
3.1 Disposition	10
3.2 Resultat av enkäterna.....	10
3.2.1 Studenternas bakgrund	11
3.2.2 Delkursernas upplevda svårighetsgrad.....	12
3.2.3 Vistelse i målspråksland.....	16
3.3 Resultat av intervjuerna med studenterna	18
3.3.1 Utlandsvistelse	19
3.3.2 Upplevelse av universitetets A-kurs.....	19
3.3.3 Gymnasieundervisningen	23
3.4 Felkällor för enkäter och intervjuer.....	26
4 Diskussion och analys	27
4.1 Frågeställningar	27
4.2 Vad ska vi tänka på i vår framtida undervisning?	28
4.2.1 Målspråk som arbetspråk	28
4.2.2 Autentiska texter	29
4.2.3 Grammatikundervisning nödvändig?	29
4.2.5 Delad språkundervisning?	30
4.3 Förslag till fortsatt forskning.....	30
4.4 Avslutande ord	31
Litteraturförteckning	32
Bilagor.....	33

1 Inledning

”Språkstudenternas förkunskaper blir allt sämre. Många kan inte använda en grammatikbok eller ett lexikon. Det finns studenter som börjar läsa språk på högskolan och inte ens vet vad ett verb eller substantiv är.” Så står det att läsa i Upsala Nya Tidning den 26 november 2005.

I media förs debatter om den sjunkande nivån på universitetskurser och de kunskaper de ger studenterna. Många universitetslärare tvingas sänka nivån på sin undervisning, därför att de upplever att studenterna inte har de nödvändiga grunderna (t ex Sydsvenskan 2005-12-02). På institutionen för moderna språk vid Uppsala universitet har man under flera år märkt att antalet sökande sjunker. Dessutom väljer allt färre studenter att läsa vidare på B-, C- och D-nivå (Johansson 2004:4).

Mot bakgrund av debatten som pågår om högskolans sänkta nivå, tyckte vi det var intressant att närmare undersöka hur det står till inom just ämnet moderna språk, som innefattar alla utländska språk i grund- och gymnasieskolan förutom engelska. Som avslutning på vår utbildning till gymnasielärare i tyska och spanska ville vi undersöka om studenter som börjar läsa språk på universitetet upplever att deras kunskaper från gymnasiet är tillräckliga som grund för dem. Om de upplever det för svårt att hänga med ville vi gärna veta på vilket sätt och vad de saknar. Vi har valt att undersöka språken tyska och spanska, bland annat genom att intervjua studenter om deras upplevelser under A-kurserna i dessa språk. Vi hoppas att resultatet är användbart för oss i vårt framtida arbete med gymnasieelever. Det torde även intressera lärare på universitetets grundkurser.

1.1 Syfte

Vårt syfte med detta examensarbete är att undersöka hur väl gymnasiet förbereder eleverna för universitetsstudier i spanska och tyska.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Styrdokument

I LPF 94 står det i paragraf 1.3 att studierna i gymnasieskolan är avsedda att förbereda eleverna för att klara grundkurserna på universitetsnivå:

(...) gymnasieskolan skall med den obligatoriska skolan som grund fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som förberedelse för yrkesverksamhet och studier vid universitet och högskolor m.m. (...) (s. 46)

Moderna språk på gymnasiet är idag uppdelat i sju steg, om vardera 100 poäng, där en poäng motsvarar en klocktimme. Börjar man läsa språket i grundskolan motsvarar det steg 1 och steg 2. De som fortsätter med språket på gymnasiet läser där steg 3 och uppåt. Som exempel kan nämnas att steg 4 är obligatoriskt på samhällsvetenskapliga programmet, steg 3 på det naturvetenskapliga. På vissa gymnasieskolor kan man välja att läsa fler steg som tillval. I kursplanen finns målbeskrivningar och betygskriterier beskrivna till och med steg 7. I målbeskrivningen för steg 7 står det bland annat att:

eleven skall kunna läsa och förstå texter på sakprosa och facktexter inom egna intresse- och kompetensområden
och att

eleven skall kunna läsa skönlitteratur från några olika epoker och inom olika genrer samt kunna i anknytning till läsningen reflektera över texternas innehåll och form utifrån olika perspektiv.

För att vara behörig till Tyska A och Spanska A på universitetet krävs dock bara att man har betyg från steg 3 (kursplan Spanska A). Målbeskrivningen för steg 3 säger bland annat att: eleven skall kunna läsa och med god förståelse tillgodogöra sig innehållet i enkla instruktioner, berättelser och beskrivningar samt kunna ta fram fakta ur språkligt och innehållsligt enkla texter på sakprosa.

Ovan nämnda mål berör elevens förmåga att läsa litteratur på målspråket. Angående muntlig kommunikation och hörförståelse står det, för gymnasiets steg 7, i sin tur att eleven skall: förstå olika slags tydligt autentiskt tal i skiftande sammanhang, (...) inleda och aktivt delta i muntlig kommunikation av skiftande slag, (...) använda språket flexibelt, (...) använda fackspråk som krävs inom studieinriktningen.

För steg 3 står motsvarande att eleven skall:

förstå tydligt tal, enkla instruktioner, berättelser och beskrivningar då det som sägs rör egna intresseområden eller för eleven välbekanta områden, (...) kunna delta i samtal om vardagliga ämnen samt bidra till att samtalet hålls igång, (...) kunna muntligt berätta om något som eleven känner väl till.

Syftet med A-kursen i spanska på Uppsala universitet ser ut så här:

Kursen är huvudsakligen inriktad på språkfärdighetsträning och syftar till att lägga en säker grund för den praktiska användningen av spanska. Färdigheten ska omfatta god förståelse av enklare spansk normalprosa och vardagligt talspråk samt god förmåga att uttrycka sig muntligt och skriftligt på spanska.

Syftet med A-kursen i tyska på Uppsala universitet lyder:

Utbildningen syftar till att ge en praktisk språkfärdighet på teoretisk grund och grundläggande kunskaper om de tyskspråkiga ländernas nutida kulturella, politiska och sociala förhållanden. För studerande inom lärarutbildningarna skall utbildningen också ge insikter i ämnesdidaktik.

I kursplanen för Spanska A kan vi utläsa att universitetet lägger stor vikt vid grammatikkunskaper, så stor att man kräver godkänt i grammatikkursen på A-nivå för att vara behörig till B-nivå. För att erhålla betyget VG på hela A-kursen krävs dessutom VG på just grammatikkursen (kursplan Spanska A). För Tyska A finns inte ett uttalat betygskrav på grammatikkunskaper, men i syftet betonas vikten av teoretiska kunskaper. Ingenstans i målbeskrivningarna för gymnasieskolans olika steg nämns ordet grammatik, eller något om teoretiska kunskaper om språket. Det läggs vikt vid att eleven talar och skriver med sammanhang, och kan reflektera över den egna inläringen. Möjligtvis kan vi tolka det som att det krävs goda grammatikkunskaper för att skapa mening och sammanhang i den språkliga produktionen, och att reflektion kring inläringen kan gälla exempelvis grammatik. I huvudsak tror vi dock att inlärningskriteriet avser sådant som planering av arbetet och att kunna samarbeta med andra elever vid grupparbete.

När vi jämför kursplanerna för moderna språk i gymnasiet och för Spanska respektive Tyska A, framstår övergången till universitetet som mer lagom från steg 7 än från steg 3. Förberedelsen av läsning av faktatext och skönlitteratur på målspråket är i princip obefintlig på steg 3. Grammatikstudier nämns inte i något steg i kursbeskrivningarna, men man kan ändå

tänka sig att den som har läst språket fler timmar är bättre förberedd för universitetsstudier även i grammatik.

1.2.2 Tidigare forskning

Hösten 2003 genomförde Enheten för kvalitet och utvärdering vid Uppsala universitet en enkätundersökning bland studenterna på A-nivå inom spanska och franska på uppdrag av dåvarande Romanska institutionen vid Uppsala universitet. Syftet med undersökningen var att kartlägga studenternas studiebakgrund och mål med sina språkstudier. En av frågorna i enkäten var huruvida studenterna upplevde att de hade tillräckliga förkunskaper i språket. Studenterna hade möjlighet att kryssa för fem olika steg från ”instämmer helt” till ”instämmer inte alls”. 43 % instämmer helt, 13 % instämmer nästan helt, medan 44 % fördelar sig över de tre lägsta alternativen och alltså inte upplevde sina förkunskaper som tillräckliga (Johansson 2004:45). Av alla studenter på Spanska A är det ungefär 55 % som har tillbringat mer än 3 månader i ett spanstalande land, i huvudsak med språkstudier som syfte (Johansson 2004:7f). Förklaringen till att nästan hälften upplever förkunskaperna som fullt tillräckliga ligger i att dessa personer har vistats en längre tid i ett spanstalande land. På frågan ”tycker du att det har varit problematiskt för dig som studerande på den här kursen” svarar de som har vistats mindre än tre månader i spanstalande land att de upplever att kursen är anpassad för de med bättre spansskunskaper. De tycker att ”nivån på kursen har varit väldigt hög” (Johansson 2004:27) och att deras tidigare studier inte var tillräckliga. De upplever att trots att de har de förkunskaper som krävs så känns det inte som att kursen är anpassad för deras nivå. De känner sig omsprungna av studenter som har vistats längre tid i spanstalande land (*ibid.*).

En undersökning gjord av Urban Hjelm i slutet av 1980-talet, som refereras i Eriksson och Jacobsson *Språk för livet* (2001:93f), visar att många elever visar stor osäkerhet i språkundervisningen när det gäller grammatik. De känner sig misslyckade och tappat intresset för ämnet eftersom de upplever att grammatik dominerar lektionerna, som blir för svåra och abstrakta. Grammatikundervisningen, har det visat sig, är ofta det som får eleverna att sluta läsa språket. Sedan undersökningen presenterades har det skett en viss förändring i språkundervisningen i grund- och gymnasieskolan. Många lärare, menar Eriksson och Jacobsson, har ”förändrat sin språkundervisning så att grammatikträningen numera till stor del är integrerad i kommunikativa tal- och skrivövningar” (Eriksson & Jacobsson 2001:95). Grammatiken är underordnad de kommunikativa målen och träningen är inbyggd i vardagsdialoger (*ibid.*).

Ulrika Tornberg understryker också i sin bok *Språkdidaktik* (2001) vikten av att grammatik i språkundervisningen inte får bli ett självändamål, utan ett redskap. För att inte fastna på detaljer gäller det att angripa språket ur ett ”top down”-perspektiv, istället för ”bottom up”. (Lundahl 1995:16f, Tornberg 2001:102f) Det innebär att man strävar efter att hitta en vidare innebörd, en helhet, istället för detaljer. Tornberg skriver att många läromedel har en tendens att tappa bort språkets helhetsaspekt, trots att det är där fokus bör ligga (2001:101).

1.2.3 Debatt i media

Under hösten 2006 har debatten om skolan och högskolan varit het i media, delvis på grund av maktskiftet efter valet. I en ledarkrönika i Svenska Dagbladet (2006-12-03) till exempel, skriver PJ Anders Linder om ”mer utbildning mindre kunskap?”. Ledaren handlar om tendensen att förlänga högskoleutbildningar för att höja ett yrkes status, men Linder frågar sig om det verkligen leder till mer kunskap för studenterna. Han konstaterar vasst att det viktiga med en högskoleutbildning inte verkar vara vad man egentligen lär sig, utan ”hur länge man

håller på med att lära sig det – och att det låter teoretiskt.” (SvD 2006-12-03). Med en metafor sammanfattar han det som att ”högskolesverige serverar [...] vattvälling fast det står middagsmat på menyn” (*ibid*), och menar att det måste bli ändring på det. En liknande inställning har Mats Alvesson i Expressen den 29 november 2006: ”ett utbildningsbevis säger idag inte så mycket”.

På flera ställen i media, bland annat Linders ledare, kan man läsa eller höra att högskolorna har tvingats sänka sina krav eftersom studenterna inte har tillräckliga förkunskaper med sig från gymnasiet idag. Universitetslärarna upplever att de tvingas ”lämna det som är en rimlig akademisk nivå för att istället lära ut sådant som borde vara inhämtat redan på gymnasiet” (Sydsvenskan 2005-12-02). Samma sak konstaterar Inger Enkvist, professor i spanska vid Lunds universitet, i en artikel i Upsala Nya Tidning den 26 november 2005, och Ebba Witt-Brattström, professor i litteraturvetenskap på Södertörns högskola, i Svenska Dagbladet ett år senare. Enligt Witt-Brattström är studenterna sämre förberedda än någonsin för högskolestudier. De akademiska lärarna får enligt henne lägga energin på att lära, som hon kallar dem ”internetålderns olycksbarn” att stava och läsa innantill (SvD 2006-11-28).

Maria Ringborg har i Upsala Nya Tidning även intervjuat Peter Brandt, som är studievägledare på engelska institutionen i Uppsala. Hans upplevelse är att studenter idag har sämre kännedom om historia och samhällskunskap och dessutom sämre förkunskaper i grammatik (UNT 2005-11-26). Maria Ringborg berättar i samma artikel om en utredning från Rådet för högre utbildning, i vilken har konstaterats att studenter idag är bättre förberedda i fråga om organisation av grupparbeten, att tala engelska och att använda datorer. Däremot är det flera områden där studenterna har blivit sämre, och det värsta bekymret, vad det gäller språkstudier, är att dagens studenter är okunniga i grammatik (*ibid*).

1.2.4 Universitetets och gymnasielärares bild

För att bredda bakgrundsbilden har vi talat med några anställda på institutionen för moderna språk vid Uppsala universitet, bland annat Kristina Blomqvist, ämnessamordnare i tyska. Hon tycker att det är svårt att säga om studenternas förkunskapsnivå har ändrats. Hon berättar att det snarare handlar om en förändring av både universitetet och gymnasieskolan. De kunskaperna som studenterna har med sig idag är inte desamma som förut. Många studenter har idag ett sämre basordförråd, berättar Kristina, och de saknar en systematisk bild av grammatiken. Däremot är de betydligt bättre på att hålla intressanta muntliga framföranden och på att söka information.

Ett problem som både studievägledare i spanska och ämnessamordnare i tyska berättar om är att många studenter idag inte har råd att ägna sig åt språkstudier på heltid. CSN finansierar bara ett begränsat antal terminer, och många vill inte utnyttja de terminerna till enbart språkstudier. Resultatet blir ofta att de tvingas arbeta samtidigt, eller läsa språk parallellt med andra kurser. Språkstudierna kräver egentligen en heltidsinsats och studenter som inte har den tiden får naturligtvis svårare att hänga med.

”Studenter idag är förvånansvärt dåliga på studieteknik. De har en bristande självständighet i att planera sina studier, och mycket blir liggande till sista dagen”, berättar Kristina Blomqvist.

Till följd av de sämre förkunskaperna har universitetet fått minska litteraturmängden något. Kristina Blomqvist kan inte ge någon exakt siffra, men lite grand säger hon har tagits bort.

Vi har vidare talat med en undervisande lärare på institutionen för moderna språk, Uppsala universitet, som är uppgiven. Hon menar att gymnasiet inte gör det de ska, och att universitetet får göra deras jobb. Hon har 180 minuter avsatta för att ta igen grammatikkunskaper som studenterna borde ha haft med sig från gymnasiet. Det är alldeles för lite, men mer tid kan de inte ta från kursen eftersom det skulle innebära en nedskärning i kursinnehållet. Läraren berättar frustrerat att hon tycker att ungdomarna blir lurade. Det är inte deras fel att de inte har grunderna med sig, utan undervisningssystemet, men det är studenterna som kommer i kläm. Hon är upprörd över att allting måste vara så roligt! Allting är inte roligt, men vissa saker måste man ändå nöta in om man vill bli bra på ett språk. Stor del av problemet ligger i att ungdomar som går ut gymnasiet idag inte kan någon grammatisk terminologi. Det gör att nivån på universitetskurserna sjunker mer och mer. "Kraven på språkfärdighetsproven A, B, C har definitivt sänkts och textkurserna på alla stadier har blivit mindre" berättar studievägledare och även undervisande lärare i spanska. En undervisande lärare i tyska ger samma bild: "Jag har använt samma övningstexter i översättningskurserna i många år, men numera har jag tvingats förenkla dem, för att studenterna inte klarar av samma nivå som tidigare."

Eftersom universitetet tycker att studenterna kommer med andra förkunskaper idag än tidigare, talade vi med en gymnasielärare i tyska för att få reda på hur hon ansåg att gymnasiekursen har förändrats. Hon berättar att elever idag inte behärskar grammatisk terminologi när de kommer till gymnasiet. Hon klagar över att hon efter så många år faktiskt har blivit tvungen att börja säga "dåtid", "nutid" och "har-tid" då eleverna inte förstår termerna "preteritum", "presens" och "perfekt". I övrigt varierar grammatikundervisningen förstås mycket beroende på vilka steg man pratar om. I steg 1 och 2 läggs förstås grunderna och steg 3 handlar om repetition från grundskolan.

1.3 Frågeställningar

Vårt mål med detta arbete är att undersöka hur väl gymnasieskolans språkundervisning förbereder eleverna för att klara språkstudier på universitetets A-kurser. Mot bakgrund av den ovan presenterade situationen, det vill säga elevers varierande förkunskaper inför högskolestudier, och den undersökning som tidigare gjorts ställde vi oss följande frågor:

- Hur upplever studenter universitetets A-kurs i tyska och spanska?
- Vilken eller vilka delar av A-kursen upplevs av studenterna som mest problematisk?
- Upplever studenterna att det är nödvändigt att ha vistats i ett målspråksland för att kunna ta till sig undervisningen på universitetets A-nivå?

2 Metod

Vi har valt att använda oss av enkäter för att ”skanna fältet” och få en bild av många studenters uppfattning. Utifrån resultatet på enkäterna har vi valt ut några studenter som vi har gjort djupintervjuer med, för att få veta mer om studenters upplevelser av svårighetsgraden på Spanska A respektive Tyska A.

2.1 Urval

Enkäter delades ut till studenter på Tyska A, Tyska B, Spanska A och Spanska B vid ett universitet i Sverige i början av höstterminen 2006. Vi valde att dela ut enkäten till A-studenterna för att få reda på deras upplevelser av A-kursen precis i början av terminen. B-studenterna i sin tur kunde ge oss information om hur de upplevde A-kursen i sin helhet, efter att ha skrivit tentor och avslutat kursen.

Enkäterna delades ut vid ett lektionstillfälle för varje grupp, där samtliga närvarande besvarade den. Utifrån enkätsvaren valde vi ut sju personer att intervjua för vidare information. Av dessa är fyra studenter på A-nivå denna termin, och tre studenter på B-nivå, som fick berätta om sina upplevelser av hela A-kursen. Dessa valdes främst på grund av att de i enkäten hade anggett att de var villiga att ställa upp på en intervju. Alla dessa är kvinnor. Ingen av de män vi försökte nå ville ställa upp på intervju.

Vi fick in enkätsvar från 31 studenter (av 39 registrerade) på Spanska A, 13 (av 24 registrerade) på Tyska A, 10 på Spanska B (av 17 registrerade) och 9 på Tyska B (av 9 registrerade).

2.2 Datainsamlingsmetoder

Vi har använt två olika metoder: enkät och intervju.

2.2.1 Enkät

Enkäterna såg i princip likadana ut på A- och B-nivå. De bestod av sex huvudfrågor rörande studenternas upplevelse av A-kursen samt en del med information om vem studenten är, exempelvis modersmål och vistelse i målspråksland. Enkäterna i sin helhet finns i bilaga 1-4, sid 33-40.

2.2.2 Intervju

Vi bad intervjupersonerna svara på två till tre övergripande frågor, nämligen hur de har upplevt A-kursen samt hur deras språkundervisning på gymnasiet såg ut. Om de hade varit en längre tid i målspråkslandet, bad vi dem berätta om vistelsen.

Varje intervju inledde vi med att tala om för studenten vilket syftet med vår undersökning var och varför vi var intresserade av deras svar. Vi har strävat efter att ställa så öppna frågor som möjligt och låta studenterna berätta fritt. För att styra in dem på vårt intresseområde ställde vi om nödvändigt några följdfrågor. Vi har bett dem berätta om sina upplevelser av varje delkurs inom A-kursen, framför allt i fråga om arbetsbelastning och svårighetsgrad. När de berättade om sina språkstudier från gymnasiet har vi försökt fokusera på vilket undervisningssätt deras gymnasielärare hade, vilken lärobok de eventuellt hade, arbetsspråket i klassrummet, hur man behandlade grammatiken och i vilken utsträckning de läste autentiska texter. Gällande

utlandsvistelsen var vi intresserade av att få reda på hur länge och var de hade varit, hur de bodde, hur mycket och i vilka sammanhang de använde målspråket, i vilken regi de vistades i landet (studier, au pair...) samt förstås vilken påverkan de ansåg att vistelsen haft på deras språkstudier under A-kursen. De som inte hade varit en längre tid i målspråkslandet fick svara på om de trodde att en sådan resa skulle ha hjälpt dem.

Frågorna vi utgick från finns i sin helhet i bilaga 5, sid 41.

2.3 Procedur

Vi var båda närvarande vid de lektionstillfällena då enkäten delades ut. Vi började med att berätta kort om enkätens syfte och om vår undersökning, samt vilka vi var. Ett sätt att minimera bortfallet var att låta studenterna fylla i enkäten under schemalagd tid, istället för att göra en postenkät.

Vi har intervjuat studenterna en i taget, och med varje person pratade vi mellan 20 och 45 minuter. Intervjuerna med studenterna spelades in på band.

3 Resultat

Kurserna Spanska A och Tyska A består av flera delkurser, som tabellen nedan visar.

Spanska A	Tyska A
Fonetik 2 p	Fonetik 1 p
Samtal 2 p	Samtal 3 p
Text 6 p	Modern Text 4 p
Kultur och samhälle 4 p	Realia 4 p
Skriftlig språkfärdighet 6 p	Grammatik 4 p
	Skriftlig språkfärdighet 4 p

Fonetik och Samtal är ganska likvärdiga kurser i båda språken. Kurserna Text och Modern text är båda litteraturkurser. I tyska är det mer fokus på litterär analys, medan den spanska motsvarigheten fokuserar på ordinlärning i hög grad. Kultur och samhälle behandlar den spansktalande världens historia, och bygger på läsning av spansk facklitteratur, medan den tyska realian mer fokuserar på kulturella skillnader mellan Tyskland och Sverige. Skriftlig språkfärdighet i spanska är en grammatikkurs, som i princip motsvarar delkursen Grammatik i tyska. Tyskan har dessutom en kurs i skriftlig språkfärdighet som innebär översättning från svenska till tyska.

3.1 Disposition

Till att börja med redovisar vi resultaten av enkätundersökningen. Därefter presenteras intervjuresultaten fråga för fråga, och avslutningsvis diskuteras felkällor.

3.2 Resultat av enkäterna

Enkätresultat har vi fått från 41 studenter i spanska (varav 31 läser Spanska A och 10 Spanska B) och 22 studenter i tyska (varav 13 läser Tyska A och 9 Tyska B).

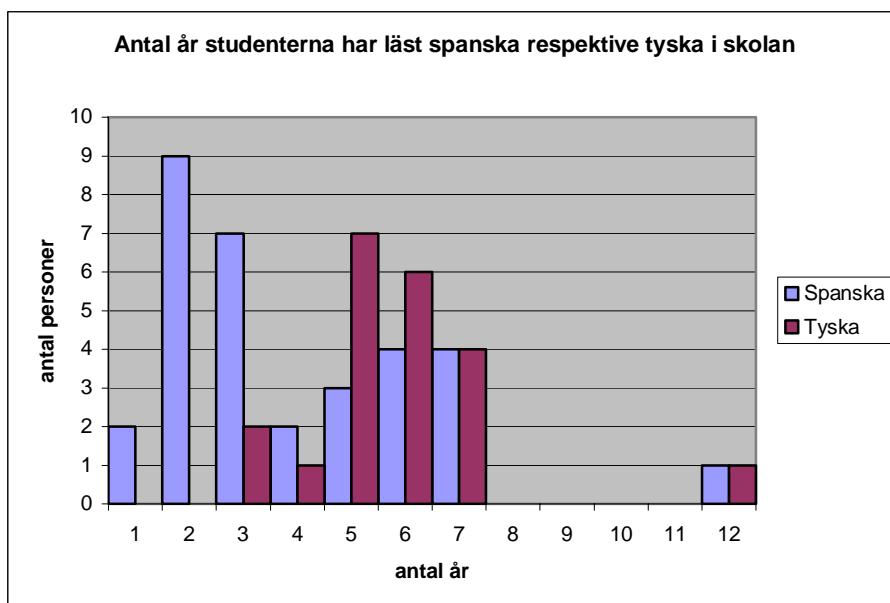
3.2.1 Studenternas bakgrund

Vilka är studenterna som väljer att läsa språk? Vi frågade i enkäterna varför de hade valt att läsa spanska respektive tyska på universitetet. De flesta vill utveckla sin språkförmåga, och många läser det för att bli lärare. Tabellen nedan visar vilka svar som förekom.

Varför läser studenter spanska eller tyska på universitetet?		
Anledning	Antal svar	Procent
Utveckla språkförmågan	20	23 %
Bli lärare	19	22 %
För att det är kul, är intresserad	15	17 %
Få en breddat examen	9	10 %
Få kunskaper på papper	5	6 %
Bli översättare/ tolk	5	6 %
Det är bra att kunna språk.	3	3 %
Vet inte vad jag ska göra.	3	3 %
För att uppehålla språket.	3	3 %
Gillar landet	2	2 %
Vill läsa utomlands	2	2 %
Har familj i landet	1	1 %
Vill arbeta på den tyska marknaden	1	1 %

Figur 1: Anledningar till att studenter väljer att läsa språk på universitetet.

Enligt enkäterna har studenterna i spanska läst språket tre till fyra år i skolan, i genomsnitt, medan studenterna i tyska har läst fem till sex år i genomsnitt, vilket framgår i figur 2. Det är värt att notera att ingen tyskstudent har läst tyska mindre än tre år, medan flertalet spanskstudenter har två eller tre års studier med sig.

Figur 2: Antal år studenterna har läst moderna språk i skolan. ¹

Nio spanskstuderter och en tyskstudent har inte angett hur många år de har läst språket i skolan och finns inte representerade i diagrammet. Bland dessa finns sådana som till exempel har läst upp sina betyg senare för att få behörighet. När det gäller könsfördelningen kan vi enbart utgå från de svaren vi fått i enkäterna, men bilden blir då som följande: 59 % kvinnor, 14 % män och 27 % data saknas.

3.2.2 Delkursernas upplevda svårighetsgrad

Hur svåra upplevs de respektive delkurserna av studenterna? Vi bad dem skatta svårighetsgraden på en skala från ett till fem, där ett motsvarade mycket lätt och fem mycket svårt. De genomsnittliga värdena visas i figur 3.

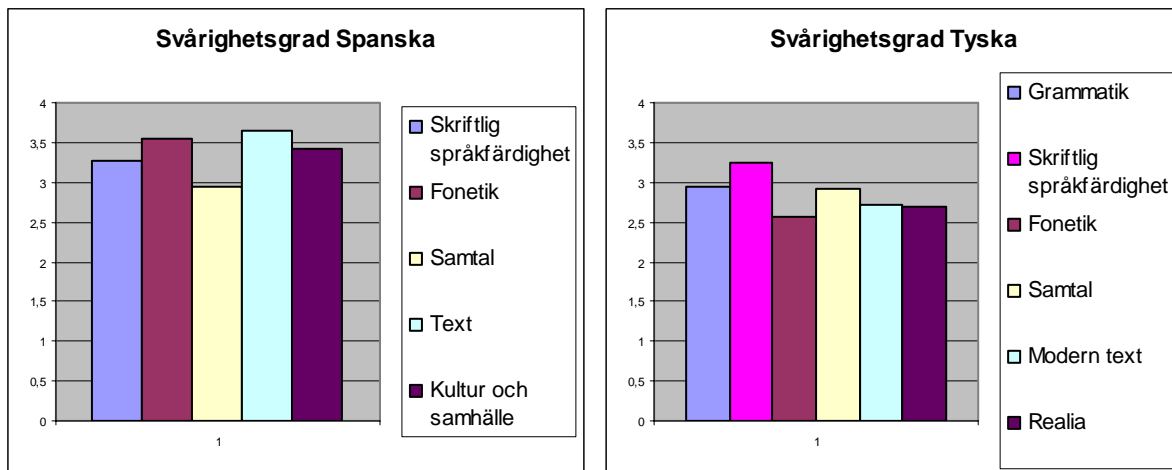
¹

Spanska

antal år	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	data saknas
antal pers	2	9	7	2	3	4	4	0	0	0	0	1	9
procent	5 %	22%	17%	5%	7 %	10%	10%	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	22%

Tyska

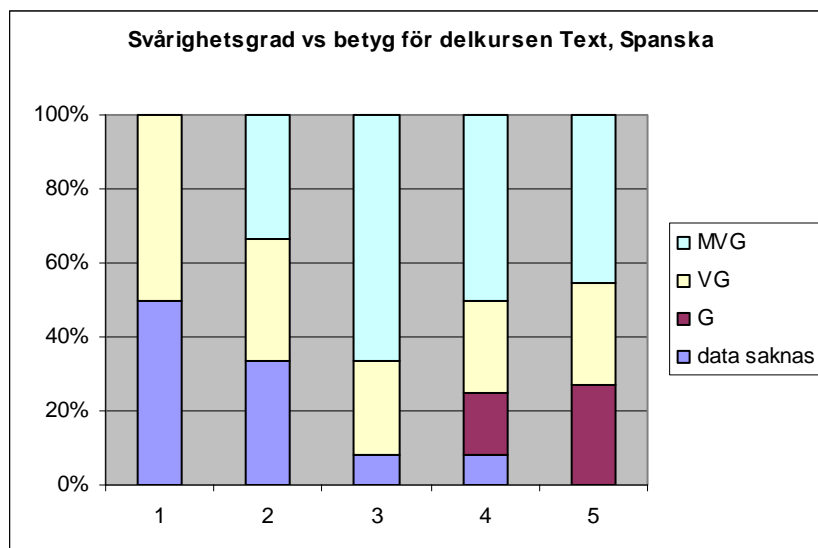
antal år	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	data saknas
antal pers	0	0	2	1	7	6	4	0	0	0	0	1	1
procent	0 %	0 %	9 %	5 %	32%	27%	18%	0 %	0 %	0 %	0 %	5 %	5 %

Figur 3: Upplevd svårighetsgrad i genomsnitt för varje delkurs inom kurserna Spanska A och Tyska A. 1 motsvarar mycket lätt, 5 mycket svårt.

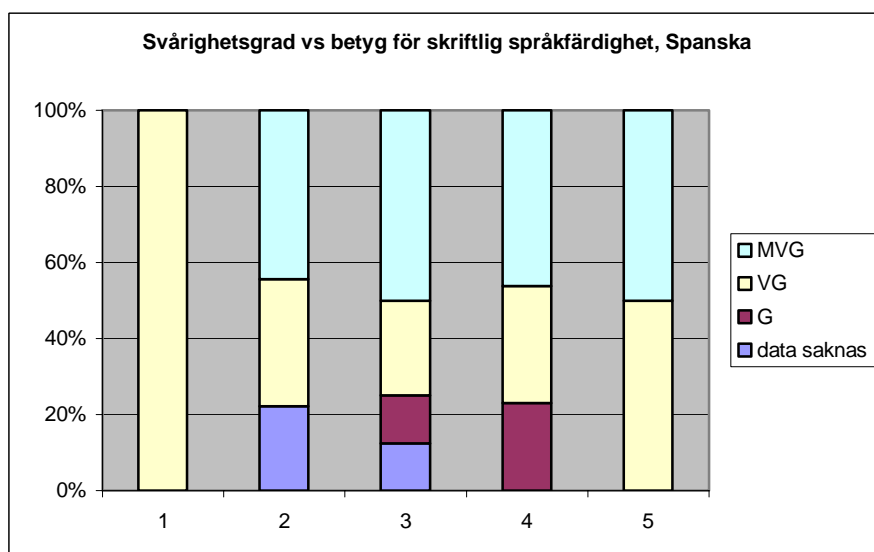
Svårighetsgraden för de olika delkurserna varierar för spanskan mellan 2,9 och 3,7. Tyskan upplevs något lättare, där varierar värdena mellan 2,5 och 3,2. I genomsnitt ligger den uppskattade svårighetsgraden för Tyska A på 2,8, medan Spanska A hamnar på 3 i genomsnitt, alltså aningen högre. Den svåraste kursen i spanska verkar vara textkursen, medan skriftlig språkfärdighet (översättningskursen) upplevs som den svåraste i tyska. Fonetikkursen i spanska har fått oväntat höga värden. Vid intervjuer med studenterna (se 3.3.2.2 Fonetik) framstod den delkursen som lätt. Tyvärr fick studenterna fylla i enkäterna i ett lite för tidigt skede, och kursen hade nätt och jämnt startat. Vi tror att fonetik kan upplevas svårt till en början, eftersom det är mycket nya termer som inte känns igen från gymnasiet, men att kursen som helhet inte är svår för studenterna. I tyska har fonetiken också skattats som den lättaste delkursen.

Delkursen Text i spanska upplevs som nämnt som den svåraste, medan den motsvarande kursen Modern text i tyska verkar vara en av de lättaste. Kommenteras bör, att kurserna omfattar olika många poäng, sex på spanska och fyra på tyska, vilket kan vara en anledning till att arbetsbördan upplevs som tyngre i spanska. Dessutom är kursupplägget och -syftet olika, som tidigare nämnts. Vi har också intresserat oss för om det finns något samband mellan slutbetyget i de respektive språken och upplevelsen av svårighetsgraden på kurserna. I figur 4 – figur 7 nedan redovisas resultaten för grammatik- och textkurserna.

Figur 4: Samband mellan betyg i spanska från gymnasiet och upplevd svårighetsgrad av delkursen Text. 1 motsvarar mycket lätt, 5 mycket svårt.²

Det är ganska många som inte har angett sitt betyg (data saknas). Inte oväntat har de med betyget G skattat kursen till svårighetsgrad 4 och 5. Av diagrammet kan utläsas att betyget MVG från gymnasiet inte nödvändigtvis innebär att kursen upplevs som lätt.

Figur 5: Samband mellan betyg i spanska och upplevd svårighetsgrad av delkursen Skriftlig språkfärdighet (grammatik). 1 motsvarar mycket lätt, 5 mycket svårt.³

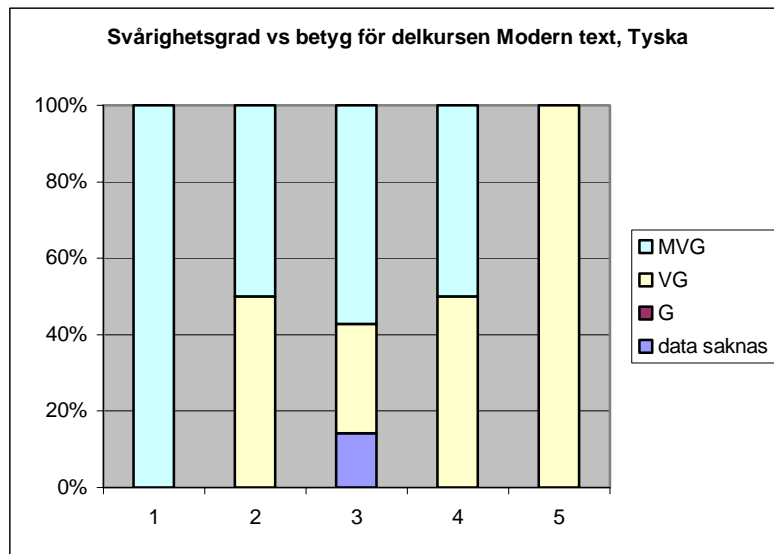
Studenter med betyget G upplever kursen Skriftlig språkfärdighet (grammatik) som något lättare än textkursen; den har skattats med 3 och 4 av dessa elever. Även här kan man utläsa

²

³

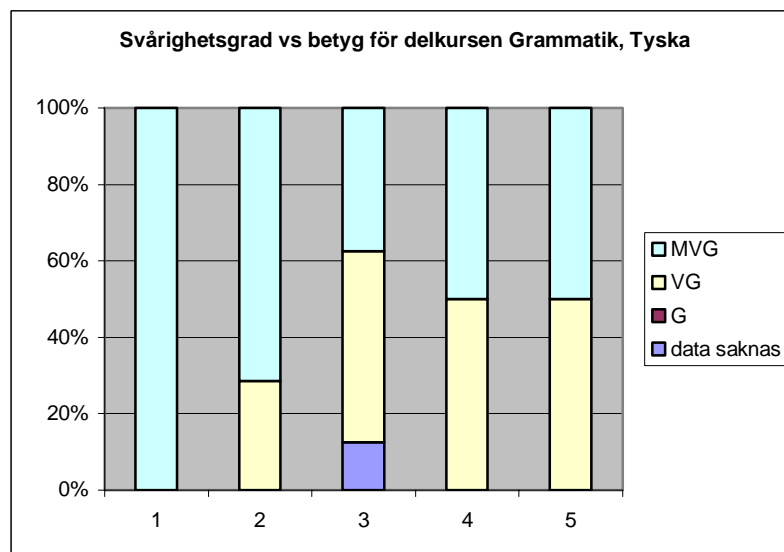
svårighetsgrad	sammanlagd	utan data	G	VG	MVG	svårighetsgrad	sammanlagd	utan data	G	VG	MVG
1	2	1	0	1	0	1	1	0	0	1	0
2	3	1	0	1	1	2	9	2	0	3	4
3	12	1	0	3	8	3	8	1	1	2	4
4	12	1	2	3	6	4	13	0	3	4	6
5	11	0	3	3	5	5	4	0	0	2	2

att studenter med slutbetyget MVG i spanska, inte är de som upplever kursen lättast. De har skattat kursen mellan 2 och 5 i svårighetsgrad.

Figur 6: Samband mellan betyg i tyska och upplevd svårighetsgrad av delkursen Modern text. 1 motsvarar mycket lätt, 5 mycket svårt.⁴

Intressant att notera är att ingen av studenterna som läser tyska hade betyget G i gymnasiet! Man kan se en liten tendens till att de med högsta betyg upplever delkursen Modern text lättare, än de med VG.

Figur 7: Samband mellan betyg i tyska och upplevd svårighetsgrad av delkursen Grammatik. 1 motsvarar mycket lätt, 5 mycket svårt.⁵

4							5					
svårighetsgrad	sammanlagd	utan data	G	VG	MVG		svårighetsgrad	sammanlagd	utan data	G	VG	MVG
1	0	0	0	0	2		1	1	0	0	0	1
2	8	0	0	4	4		2	7	0	0	2	5
3	7	1	0	2	4		3	8	1	0	4	3
4	2	0	0	1	1		4	4	0	0	2	2
5	2	0	0	2	0		5	2	0	0	1	1

Alla som tycker att grammatikkursen är lätt (värde 1) hade betyget MVG i gymnasiet. I övrigt är skattningsvärdena ganska jämnt fördelade mellan studenter med betygen VG och MVG.

Av dessa fyra diagram kan utläsas att studenter med slutbetyget MVG inte övervägande skattar delkurserna som lätta.

Vi frågade i enkäten vad som var särskilt svårt. Några kommentarer var:

”Allt var jättesvårt! Har man bara läst steg 3 är steget till Tyska A jättestort. Hade aldrig läst tysk skönlitteratur förut.”

”Grammatiken var för avancerad för en person som kommer direkt från gymnasiet.”

”För många böcker på textkursen, man slarvläste och lärde sig inte så mycket.”

”Skriftlig språkfärdighet var svår, för jag har lärt mig spanska ’på gatan’.”

”Svårt att tala.”

”Hänga med på kulturlektionerna och hinna anteckna.”

På frågan om något var särskilt lätt har flera kommenterat samtalskursen och fonetiken:

”Samtal, för jag har bott i Spanien.”

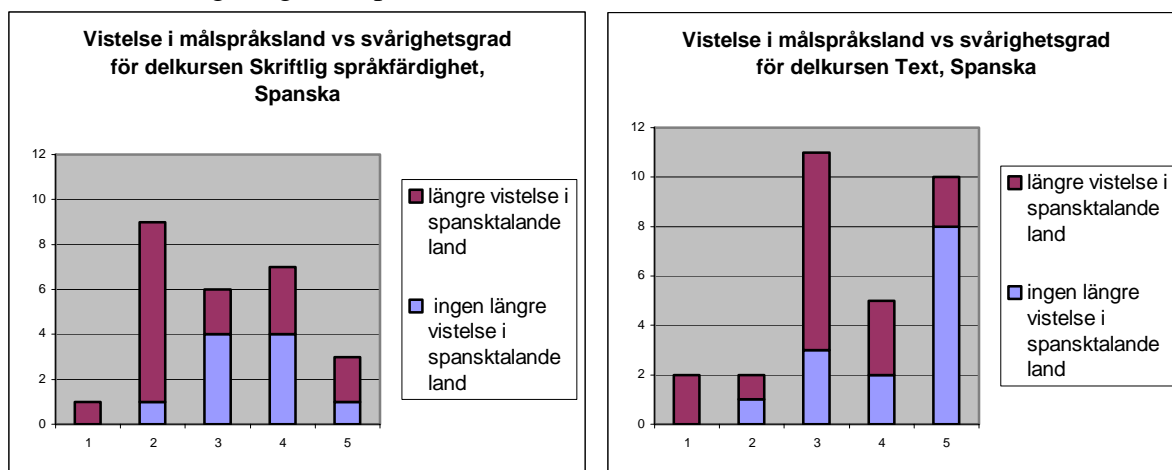
”Särskilt lätt var den muntliga delen.”

”Fonetiken var det lättaste.”

Samtalskursen verkar av de flesta ha uppfattats som den lättaste, men samtidigt ser vi att en del har kommenterat att det svåraste var att tala, så det gäller inte alla.

3.2.3 Vistelse i målspråksland

Vistelse i målspråksland påverkar språkfärdigheten. Diagrammen nedan visar om det finns något samband mellan att ha vistats i de respektive länderna mer än tre månader och upplevelsen av svårighetsgraden på kurserna.

Figur 8: Samband mellan vistelse i spanskspråkigt land och upplevd svårighetsgrad för delkurserna Skriftlig språkfärdighet⁶ (grammatik) och Text⁷. 1 motsvarar mycket lätt, 5 mycket svårt.

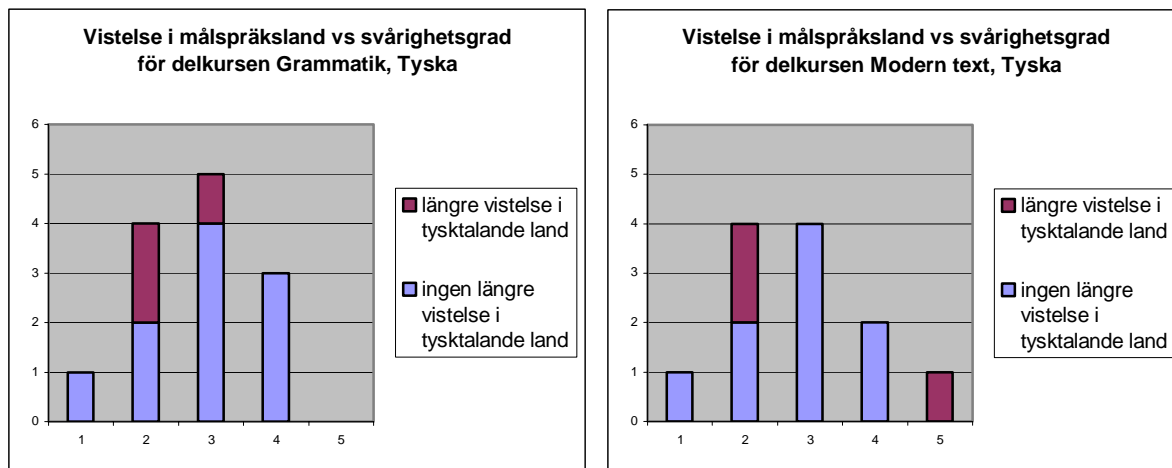
6

svårighetsg.	av sammanlagd		av svårighetsgraden	
	vistelse	utan vistelse	vistelse	utan vistelse
1	4 %	0%	100 %	0%
2	31 %	4%	89 %	11%
3	8 %	15%	33 %	67%
4	12 %	15%	43 %	57%
5	8 %	4%	67 %	33%

7

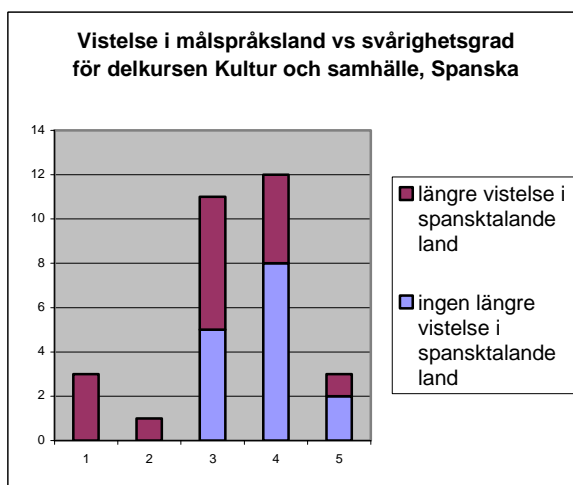
svårighetsg.	av sammanlagd		av svårighetsgraden	
	vistelse	utan vistelse	vistelse	utan vistelse
1	7 %	0%	100 %	0%
2	3 %	3%	50 %	50%
3	27 %	10%	73 %	27%
4	10 %	7%	60 %	40%
5	7 %	27%	20 %	80%

Ett signifikant resultat är att av dem som har skattat delkursen Skriftlig språkfärdighet som mycket lätt (1) eller lätt (2) har den övervägande delen vistats mer än tre månader i spansktalande land. De som upplever textkursen som mycket svår (5) är framför allt studenter som inte har varit en längre tid i spansktalande land. Här kan vi alltså se ett samband: kurserna upplevs svårare av dem som inte har en utlandsvistelse i bagaget.

Figur 9: Samband mellan vistelse i tyskspråkigt land och upplevd svårighetsgrad för delkurserna Grammatik⁸ och Modern text⁹. 1 motsvarar mycket lätt, 5 mycket svårt.

Det är mycket färre tyskstudenter (3 av 13) som har varit i målspråkslandet än spanskstudenter (16 av 31). Vad det gäller svaren i tyska kan vi inte se något samband mellan en längre vistelse och svårighetsgrad på delkurserna.

Figur 10: Samband mellan vistelse i spanskspråkigt land och upplevd svårighetsgrad för delkursen Kultur och samhälle, Spanska¹⁰. 1 motsvarar mycket lätt, 5 mycket svårt.

8

svårighetsg.	procent av sammanlagd vistelse		av svårighetsgraden	
	vistelse	utan vistelse	vistelse	utan vistelse
1	0 %	8%	0 %	100%
2	15 %	15%	50 %	50%
3	8 %	31%	20 %	80%
4	0 %	23%	0 %	100%
5	0 %	0%	0 %	0%

9

svårighetsg.	procent av sammanlagd vistelse		av svårighetsgraden	
	vistelse	utan vistelse	vistelse	utan vistelse
1	0 %	8%	0 %	100%
2	17 %	17%	50 %	50%
3	0 %	33%	0 %	100%
4	0 %	17%	0 %	100%
5	8 %	0%	100 %	0%

Det är också tydligt att de studenter som inte har vistats en längre tid i spansktalande land upplever delkursen Kultur och samhälle som svårare än de som har det. Anledningen är antagligen att all undervisning sker på målspråket i denna delkurs, och att den dessutom innefattar en relativt stor mängd facklitteratur på målspråket. Det är förstås lättare att följa föreläsningar på spanska om man är van att höra språket efter att ha vistats en längre tid i ett spansktalande land.

Eftersom så få studenter på Tyska A har varit utomlands kan inte liknande jämförelse göras där.

3.3 Resultat av intervjuerna med studenterna

Vi har djupintervjuat sju studenter, varav tre läser tyska och fyra spanska. Här följer en kort beskrivning av varje intervjuperson. Namnen är fingerade.

Emma läser Spanska A för att hon vill bli översättare eller tolk så småningom. Hon läste spanska i två och ett halvt år på gymnasiet och gick ut med MVG i slutbetyg år 2003. Efter gymnasiet bodde hon ett år i Spanien.

Julia läser Spanska A för att hon alltid har velat kunna språket riktigt bra och eventuellt vill arbeta med språk. Hon läste spanska i sex år i skolan och gick ut gymnasiet med MVG i slutbetyg år 2006. Julia började Spanska A direkt efter studenten och har inte varit någon längre tid i ett spansktalande land.

Filippa läser Spanska B och ska bli gymnasielärare i engelska och spanska. Hon läste spanska i två år på gymnasiet och gick ut med MVG i slutbetyg år 2000. Direkt efter gymnasiet var hon fyra månader i Spanien.

Katarina läser Spanska B och ska bli gymnasielärare i engelska och spanska. Hon läste spanska i tre år på gymnasiet och gick ut med VG i slutbetyg år 2001. Hon har arbetat som engelsklärare i Mexico i fem månader och precis innan hon började läsa Spanska A var hon i Spanien i tre månader.

Wilma läser Tyska A för att lära sig mera tyska. Hon läste tyska i sex år i skolan och gick ut gymnasiet med MVG i slutbetyg år 2005. Wilma har inte varit någon längre tid i ett tysktalande land.

Carin läser Tyska A. Hon läste tyska i sex år i skolan och gick ut gymnasiet med MVG i slutbetyg år 2004. Hon har inte varit någon längre tid i ett tysktalande land.

Maria läser Tyska B därför att hon tycker att det är viktigt med ett språk till förutom engelska, för att vara konkurrenskraftig på arbetsmarknaden. Hon läste tyska i 12 år i skolan. Hon gick i

10

procent svårighetsg.	av sammanlagd vistelse		av svårighetsgraden vistelse	
	utan vistelse	utan vistelse	utan vistelse	utan vistelse
1	10%	0%	100%	0%
2	3%	0%	100%	0%
3	20%	17%	55%	45%
4	13%	27%	33%	67%
5	3%	7%	33%	67%

Waldorfskola och började med tyska redan i år 1 och fortsatte i Deutsche Klasse på gymnasiet, där hon läste ända till steg 7. Hon gick ut gymnasiet med MVG i tyska, år 2005.

När vi i citat redovisar det informanterna har berättat för oss sker det alltid i ovanstående ordning. Svaren angående spanskan kommer först, sedan tyskan.

3.3.1 Utlandsvistelse

Vi har bitt våra intervjupersoner berätta om sina kontakter med målspråksländerna. Det är intressant att få veta om de som har vistats en längre tid i utlandet verkar ha en bättre grund och uppleva kursen som mindre problematisk än de som endast har med sig språkkunskaper från gymnasiet.

Emma har bott i norra Spanien i ett år, där hon fick många spanska vänner och tycker att hon lärde sig prata spanska. Hon såg på TV och läste tidningar, men gick inte någon kurs i spanska. När hon först kom till Spanien hade hon svårt att förstå och framför allt att göra sig förstådd, men hon lärde sig snabbt, berättar hon.

Julia har inte varit någon längre tid i ett spanktalande land.

Filippa åkte till Alicante direkt efter gymnasiet och läste spanska på universitetet där i fyra månader. Där bodde hon tillsammans med studenter från USA och Holland och de pratade mest engelska med varandra. Hon hade en spansk ”intercambio” och umgicks ganska mycket med henne och hennes spanska kompisar. I övrigt tycker Filippa att hon pratade mest engelska under tiden i Alicante. När hon började läsa spanska på universitetet hade det gått ganska många år och hon hade hunnit glömma mycket spanska.

Katarina har varit 3 månader i Cádiz. Hon bodde hos en spansk familj och läste spanska på en språkskola, i små grupper. Hon försökte undvika kontakt med svenskar, och tycker att hon lärde sig prata spanska under vistelsen.

Wilma och Karin, som inte har varit i tysktalande land, berättar:

”Jag har inte varit i Tyskland någon längre period. För att bli bra på tyska så måste man nog bo där. Men jag tycker att jag har klarat A-kursen bra ändå.” (Wilma)

”Det är ganska många i kursen som har varit i Tyskland, men det känns inte som jag ligger efter dem. De pratar kanske lite mer naturligt, hittar lite fler ord, men i grammatik och de andra delarna ligger jag inte efter dem.” (Carin)

Maria läste hela tyska A i Berlin. Hon tyckte att det var jättesvårt att förstå vad lärarna sa på föreläsningarna i början, eftersom de satt i en stor föreläsningssal med dålig akustik och deras ”lingvistiklärare inte ens visste att [de] var svenskar.”

3.3.2 Upplevelse av universitetets A-kurs

De sju studenterna berättade om sina upplevelser av A-kurserna. Helhetsintrycken var:

”Olika nivåer på olika kurser. Olika nivåer i gruppen.” (Emma)

”Jag har fått uppfattningen att varje år så sänks nivåerna på de här kurserna.” (Emma)

”Högt tempo med alla kurser parallellt.” (Emma)

”Själva nivån tycker jag var ganska lämplig, den kändes bra, men tempot har varit så otroligt högt.” (Julia)

”Även de som har bott i Spanien har tyckt att det har varit jobbigt, för att mängden har varit så stor. Det hjälpte inte att man hade varit i Spanien.” (Julia)

”När jag började kändes det som att det här kommer jag aldrig klara. Alla var så duktiga och hade precis varit utomlands. Det kändes som det var jättemycket att göra och väldigt hög nivå direkt.” (Filippa)

”Det var inte svårt när man väl hade börjat. Kurserna och tentorna var egentligen inte jättesvåra.” (Filippa)

”Jag var iväg tre månader innan jag började A-kursen, för jag hade hört att det var så stor skillnad och att det kunde bli tufft eftersom det var så länge sen jag läste spanska på gymnasiet.” (Katarina)

”Hade jag inte läst någon mer spanska efter gymnasiet hade det varit väldigt svårt.” (Katarina)

”Jättebra, men krävande. Det är ju svårt, en klar skillnad från gymnasiet, men jag tycker inte att den är för svår.” (Wilma)

”Ganska lätt, men mycket att läsa.” (Carin)

”Jag läste en ganska speciell A-kurs, eftersom jag läste den i Berlin, via Göteborgs universitet. Jag har alltid tyckt det var jätteroligt med text och jag har jättelätt för att förstå och prata och jag har inga problem att ta till mig svåra texter. Men skriva själv är svårt, det faller på grammatiken.” (Maria)

Många av studenterna upplever att det är ett högt tempo och en hög nivå på alla delkurser. Två studenter kommenterar särskilt att skillnaden är stor mot gymnasiet.

3.3.2.1 Grammatik

”Det är väldigt grundläggande nivå på lektionerna, för låg nivå för mig, men när man läser själv i boken är det jättemycket nya grejer.” (Emma)

”Det var den lättaste kursen. Det är det jag är mest intresserad av. Tentan var alldeles för enkel.” (Emma)

”Bra upplägg. Mängden var för stor. Det var klart och tydligt på lektionerna.” (Julia)

”Jag prioriterade inte grammatiken under terminen, så jag fick panikplugga inför tentan.. Mycket korvstoppning på lektionerna, inget utrymme för frågor. Jag lär mig mycket mer nu på B-kursen.” (Filippa)

”Jag tycker själv om grammatik, så det var en bra kurs, på lagom nivå. Mycket av det vi tog upp hade jag redan gått igenom i Spanien. Jag kände igen terminologin eftersom jag har läst engelska innan.” (Katarina)

”Inte oöverstigligt svår. Man måste jobba, men jag har hängt med. Det har inte känts för svårt.” (Wilma)

”Det som har varit speciellt har varit översättningen. Framförallt för att jag inte har jobbat så jättemycket med det på gymnasiet. Det har känts svårast.” (Wilma)

”Den var svår för att jag har hunnit glömma lite. Ett par nya moment, men det mesta har man känt igen.” (Carin)

”Översättningen var jättebra. Jag har inte översatt hela texter förut. Det är svårt, men inte för att det är svårt, utan för att man inte har gjort det förut.” (Carin)

”Jag körde första grammatiktentan, så övergången var väl svår, väldigt höga krav.” (Maria)

Det är intressant att notera att så få beskriver kursen som svår. Utifrån debatten i media, och den bild universitetslärarna ger hade vi väntat oss att fler skulle berätta om svårigheter. Två svar avviker: Maria och Filippa beskriver kurserna som svåra, och att de inte prioriterade dem.

3.3.2.2 Fonetik

”Den var värst! Lektionerna var väldigt bra, men det var svårt, för det var helt nytt.” (Emma)

”Fonetiken var lagom. Provet var dock väldigt omfattande.” (Julia)

”Jättebra! Klart och tydligt, ganska lätt. Jag hade mycket gratis eftersom jag har läst engelska innan.” (Filippa)

”Jättebra! Bra lärare, hon gjorde det intressant, även om ämnet inte var så spännande. Jag kände igen terminologin eftersom jag hade läst det på engelskan innan.” (Katarina)

”Det var inte så svårt. Vi gick igenom det grundligt och materialet var bra.” (Wilma)

”Inte svårt alls. Känns inte som det har så mycket med tyska att göra, det är mera plugg.” (Carin)

En student tycker att den är svår, eftersom allt är nytt. Alla de andra upplever fonetik kursen som lätt.

3.3.2.3 Samtal

Samtalskursen tyckte alla var rolig, lätt och bra.

”Bra kurs. Vi har diskuterat nyheter och aktuella ämnen. Lämpliga krav.” (Julia)

”Den var bra. Man behövde inte förbereda så mycket. Ganska avslappnat, skönt att det var en liten grupp. Prata var det jag behövde träna på, eftersom jag inte hade gjort det så mycket innan.” (Filippa)

”Roligt.” (Katarina)

”Man var lite ringrostig, men efter några veckor släppte det.” (Wilma)

”Det var jätteroligt! Sitta och prata bara. Hon var så bra vår lärare, språkassistenten. Jag har utvecklats.” (Carin)

”Jag hade inga problem att prata.” (Maria)

Sammanfattningsvis kan man säga att studenterna upplevde det som givande att prata om aktuella teman i små grupper, även om några berättar om att det var lite svårt i början.

3.3.2.4 Realia

Upplevelserna av realiakurserna skiljer sig mellan tyskan och spanskan. Den uppfattas svår och krävande på spanskan men mindre krävande på tyskan.

”Jättemånga sidor som ska läsas varje vecka, det har jag inte hunnit med. Jag hoppar över den tentan nu, och skriver omtentan istället. Jag har mer koncentrerat mig på texten och grammatiken.” (Emma)

”Mycket att läsa. Väldigt bra föreläsningar, så man fick informationen två gånger. För mig gick det bra med föreläsningar på spanska, men jag vet att många andra har klagat på att det är svårt att förstå.” (Julia)

”Stressigt att han bara pratade spanska, men man vände sig. Man vågade inte säga så mycket i en så stor grupp.” (Filippa)

”Historia är inget som ligger mig varmt om hjärtat. Jag hade svårt att motivera mig, svårt att ta till sig det man inte är intresserad av. Mycket svåra ord, högt tempo. Jag klarade den kursen tack vare en kursare som förstod allt bra och fick förklara för mig. Den här kursen satsade jag minst på.” (Katarina)

”Ibland gick det lite för fort, man hann inte både förstå tyskan och innehållet. Det var en hjälp att både lektionerna och materialet var på tyska. Det kändes mer naturligt, eftersom tentan skulle skrivas på tyska.” (Wilma)

”Det var väldigt mycket bara prata. Det är bra att föreläsningarna är på tyska. Det kan vara svårt att ta in, men det är bra träning.” (Carin)

När det gäller realia-kursen verkar det framför allt handla om svårigheten att ta in information på spanska eller tyska, och att samtidigt förstå detta. Studenterna i spanska upplever kurslitteraturen svår i den här delkursen, eftersom det är mycket faktaspäckat och bara på spanska. Dessutom upplever de tempot högt.

3.3.2.5 Text

Kurserna Text (Spanska A) och Modern text (Tyska A) innebär läsning av skönlitteratur på målspråket. På spanska läser studenterna fem romaner, en faktabok och dessutom ett kompendium. Tyskan har samma upplägg, men läser något fler romaner.

”En av de bästa kurserna. Man har lärt sig mycket ord. Det är genom att läsa romaner som man verkligen lär sig, man befäster grammatikkunskaperna. Bra val av böcker.” (Emma)

”Svåraste kursen. Det går inte att hinna läsa en bok och slå upp alla ord på en vecka.” (Julia)

”Man har ju aldrig läst på spanska på det sättet! Det var ett väldigt hopp från trean i gymnasiet, det var väldigt mastigt. Man låg aldrig i fas, det var flera böcker jag inte hann läsa ut. Det tog sådan tid att slå upp alla ord, vilket förstör läsupplevelsen. Man kanske skulle lärt sig mer om man hade haft mer tid till varje bok.” (Filippa)

”Grammatiken och texten var 6 poäng vardera, men det var många som la ner nästan dubbelt så mycket tid på litteraturen. Jag tror att grammatiken blev lite lidande.” (Filippa)

”Tidskrävande. Snabbt tempo, svårt att hinna läsa en bok i veckan. Långsam process om man skulle hinna kolla upp alla ord. Frustration att inte kunna diskutera det man ville eftersom man inte kunde uttrycka sig. Jag hann inte läsa alla böcker helt.” (Katarina)

”Inte speciellt svårt, men mycket att läsa. De flesta böckerna har varit väldigt bra. I början tog det väldigt lång tid att läsa, men sen kom man in i det.” (Carin)

”Inga stora problem, jag har läst mycket i skolan. Litteraturkursen var den kurs jag hade lättast för.” (Maria)

De flesta tycker att den här kursen är tung och tidskrävande, och känner sig stressade för att de inte hinner med. På spanskan förväntas studenterna slå upp alla nya ord i romanerna, varför dessa studenter känner större tidspress än de som läser tyska. En student kommenterar särskilt att hoppet från gymnasiet var stort, hon var inte förberedd på det här arbetssättet.

3.3.2.6 Grammatisk terminologi

De som läser spanska, eller andra romanska språk, erbjuds en inledande kurs i grammatisk terminologi. Den är uppbyggd av fem föreläsningar och en kursbok, och är gemensam för alla på avdelningen för romanska språk. Vi frågade de som läser spanska om de tyckte att de hade haft hjälp av den kursen. Ingen tyckte att den hade varit givande. Någon tyckte att boken var bra, men att de inte kunde se någon koppling mellan boken och föreläsningarna. Föreläsningarna upplevdes som ostrukturerade och på en för hög nivå. Dessutom handlade de mest om franska. Det skulle ha varit bra med någon gruppövning, så att man fick använda kunskaperna, tyckte de. De tyckte inte att de hade haft hjälp av den kursen som den såg ut nu, tyvärr.

3.3.3 Gymnasieundervisningen

Vidare bad vi studenterna berätta om hur deras språkundervisning på gymnasiet hade sett ut. Vi var bland annat intresserade av att veta om deras språklärare hade talat målspråket i klassrummet, och hur mycket vikt som lagts vid grammatikundervisning.

Några allmänna, spontana kommentarer var:

”På gymnasiet är det bara fokus på det kommunikativa. Man tappar den teoretiska delen. Det borde vara en bättre mix mellan teori och praktik.” (Julia)

”Jag läste spanska i två år, men jag kunde bara skriva, för på gymnasiet tycker inte jag att man lär sig prata.” (Emma)

”Jag hade en ganska bra grund från gymnasiet.” (Carin)

”Jag har alltid varit bra på tyska i skolan, och i gymnasiet gick jag i Deutsche Klasse.” (Maria)

Julia och Emma verkar ha haft motsatta typer av lärare. Emmas lärare har förmodligen arbetat enligt grammatik- och översättningsmetoden (Törnberg 2005:27ff), medan Julias tydligare har utgått från dagens moderna kursplan som säger att störst vikt ska läggas på det kommunika-

tiva: "Utbildningen i moderna språk syftar till att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga." (LPF94).

3.3.3.1 Typisk lektion

Här är några svar vi fick när vi bad studenterna beskriva hur en typisk språklektion på gymnasiet såg ut:

"Vi gick igenom mest grammatik och text. Eller det var bara grammatik. Och så glosor till varje kapitel. Vi hade boken *Mucho gusto*." (Emma)

"Vi utgick från boken *Venga vamos*. Vi läste en text, tog upp ord man inte förstod, läraren tog upp uttryck och någon grammatisk företeelse, och sedan arbetade man med övningsboken." (Julia)

"Jag läste spanska som individuellt val, bara i tvåan och trean. Det jag kommer ihåg spontant när jag tänker på spanskan på gymnasiet – det är rollspel och teater! Jag tror inte vi jobbade så mycket med boken. Det kändes inte som hon hade så höga krav, man behövde inte göra så mycket." (Filippa)

"Vi arbetade med boken *Caminando*. Det var mycket sitta och läsa texterna för varandra, översätta, läsa högt. Sen hade vi lite små projekt, någon presentation om ett spansktalande land." (Katarina)

"Vi hade en textbok med tillhörande uppgifter. Vi bytte till *Meine Welt*. Vi hade de traditionella glosorna kontinuerligt hela tiden." (Carin)

"Först hade vi något läxförhör. Ofta diskuterade vi något ett tag, ibland fick vi hålla ett föredrag. Det var lite blandat. Jag tror inte vi hade någon bok i trean." (Wilma)

"Det var en bra blandning av grammatik, litteratur och kultur. Vi fick göra analyser och vi fick skriva mycket." (Maria)

Många kommer ihåg språkundervisningen på gymnasiet som text, glosor och övningsbok. Maria och Wilma som har läst språken på lite högre nivå har haft mindre läroboksbaserad undervisning.

3.3.3.2 Grammatik

Vi ville veta hur mycket grammatik de hade när de läste språket på gymnasiet, och fick följande svar:

"Det var bara grammatik." (Emma, se 3.3.3.1 Typisk lektion)

"Jag var inte jättenöjd med spanskan på gymnasiet. Man fick ingen klar struktur på grammatiken. Man vill lägga allt i små lådor och fack, men på gymnasiet var det mer som en enda stor klump. Man fick gissa. Det är inte så effektivt." (Julia)

"Jag tror inte att grammatiken tog så stor plats. Det gick nog ganska sakta. När jag kom till Spanien kunde jag inte minnas att jag någonsin hade sysslats med konjunktiv." (Filippa)

”Jag hade två lärare. Den första hade ganska mycket grammatik, hon var bra. Den andra minns jag inte, jag tror inte vi gjorde så mycket grammatik med henne.” (Katarina)

”I ettan jobbade vi väldigt aktivt med grammatiken. Läraren i tvåan tyckte inte att grammatiken var så viktig. I trean gick vi igenom grammatiken igen och på våren kom vi in på specialfall och konjunktiv.” (Wilma)

”Grammatiken gick vi igenom steg för steg. Väldigt grundligt. Det mesta som kom på grammatiken nu kände jag igen. Förutom adjektivändelser!” (Carin)

”De flesta lärare la inte så stor vikt vid grammatiken. På gymnasiet förväntade de sig att man skulle ha grundkunskaper.” (Maria)

Man kan se att grammatikundervisningen i skolan skiljer sig åt. Vissa verkar ha med sig gedigna kunskaper, medan andra känner att de aldrig fick en strukturerad bild. Julias beskrivning av grammatikundervisningen på gymnasiet som ”en enda stor klump” är intressant. Hon saknar ”små lådor och fack” att stoppa de nyvunna kunskaperna i. Hennes lärare verkar ha arbetat mer enligt den kommunikativa metod som Eriksson och Jacobsson beskriver, se stycke 4.2.3.

3.3.3.3 Autentisk text

Det är även intressant att få veta i hur stor utsträckning eleverna får läsa autentiska texter på gymnasiet. Här är viktigt att komma ihåg att nivån skiljer sig, eftersom en del har läst spanska/tyska som språk 3 och andra som språk 4. De som läser språk 4 är helt nybörjare på gymnasiet, och då kan det förstås vara svårare att läsa skönlitteratur till exempel.

”Vi läste aldrig något annat än texterna i boken.” (Emma)

”Vi läste en bok: *Requiem de un campesino español*. En liten tunn bok. Vi satt och slog upp vartenda ord, och försökte förstå varenda mening.” (Julia)

”Vår lärare plockade in några artiklar från *El País* eller någon veckotidning. Det var inte ofta. Jag har köpt egna tidningar och läst lite berättelser på egen hand, och det tror jag har hjälpt mig i studierna på A-kursen.” (Julia)

”Vi läste ingenting annat än läroboken. Skönlitterära böcker hade jag aldrig läst på spanska innan jag började A-kursen. Möjligtvis någon barnsaga. Men vi fick sjunga julsånger!” (Filippa)

”Vi läste små, korta, tillrättalagda böcker. Och kanske någon liten notis eller nånting.” (Katarina)

”Vi läste böcker på tyska som vi skulle recensera. Tillsammans med recensionen skulle man lämna in en ordlista med 50 ord från boken.” (Wilma)

”Vi läste en hel del lite mer skönlitterära, autentiska texter. Men aldrig någon hel bok.” (Carin)

”Vi läste massor. Tidningsartiklar, noveller, och så vidare.” (Maria)

Mängden autentisk text varierar. Ingen av studenterna har läst speciellt mycket autentiska texter under gymnasiet. De som har läst mest är Julia och Wilma som har läst till steg 6 och Maria som gick i Deutsche Klasse. De som enbart har steg 3, vilket är lägsta förkunskapskravet för A-kursen, har knappt läst något annat än tillrättalagda texter tidigare.

3.3.3.4 Arbetspråk

Vi frågade intervjupersonerna hur mycket spanska respektive tyska de och deras lärare hade använt under lektionerna i gymnasiet.

”Vår lärare pratade bara svenska. Han var svensk, men han hade bott i Latinamerika i sex år.” (Emma)

”Vår lärare pratade spanska hela tiden, förutom när hon förklarade grammatik.” (Julia)

”Vi hade en kvinna från Spanien. Hon försökte nog prata mycket spanska, det var hon bra på. Hon var väldigt mån om att vi skulle prata. Man fick alltid berätta vad man hade gjort under helgen och så där.” (Filippa)

”Vår lärare körde oftast dubbelt. Hon gav instruktioner på spanska och sen sammanfattade hon på svenska.” (Katarina)

”I trean pratade läraren tyska hela tiden.” (Wilma)

”Det var mestadels tyska faktiskt. Men när vi gick igenom grammatik var det på svenska.” (Carin)

”På gymnasiet var det bara tyska, bortsett från mera komplicerade förklaringar, som till exempel grammatiken.” (Maria)

Det märks att det är mycket svenska på språklektionerna, men vissa lärare verkar insistera på att prata målspråket. Speciellt på de högre stegen, med elever som har läst språket i flera år. Det finns en tydlig koppling mellan målspråksanvändning och studenternas hörförståelse. Emmas lärare pratade bara svenska i klassrummet, och hon upplever att hon bara kunde läsa och skriva. Hörförståelsen har gått bra för henne på A-kursen ändå, men det har hon snarast sin vistelse i Spanien att tacka för.

3.4 Felkällor för enkäter och intervjuer

Antagligen hade vi fått en bättre tillförlitlighet i våra enkätsvar om vi hade gjort vår undersökning några veckor senare. Studenterna på spanska A fick fylla i enkäten efter bara ett par föreläsningstillfällen och det visade sig att en del kurser inte hade börjat än för alla. Alla delkurser börjar samtidigt, men på grund av gruppbildningar och liknande hade inte alla studenter hade påbörjat varje delkurs. När det gäller bortfallet på grund av detta kan man konstatera att det egentligen bara föreligger svårigheter när det gäller försöket att dra slutsatser direkt ur enkäten för delkursen samt för spanska. Där är bortfallet hela 56 %. För de andra delkurserna är bortfallet betydligt mindre. Det var däremot bra att studenterna på B-nivå fick fylla i enkäter tidigt på terminen, och de har kunnat ge oss en bra bild av hela A-kursen, eftersom de hade avslutat den när de fyllde i enkäterna. De flesta av B-studenterna hade läst A-kursen kort tid tidigare, och hade den i gott minne.

Det har inte varit så lätt för oss att få tag i studenter som ville ställa upp på intervjuer. Studenterna på A-nivå ville vi prata med så sent som möjligt på terminen, när de hade hunnit med det mesta på kursen. Dessvärre innebar det att många var stressade och behövde mycket tid inför tentorna, och därför ogärna avsatte tid till intervjuer. Vi har därför pratat med dem som faktiskt ställde upp och de har alla visat sig vara duktiga och ambitiösa studenter, och alla kvinnor. Det skulle ha varit intressant att få en version av studenter som upplever kursen riktigt svår. Vi har försökt få kontakt med några studenter som har hoppat av kursen under terminen, men inte lyckats, tyvärr. Vi har heller inte lyckats få tag i några män att intervjua. Det beror delvis på att en övervägande majoritet av studenterna är kvinnor.

4 Diskussion och analys

4.1 Frågeställningar

Hur upplever studenter universitetets A-kurs i tyska och spanska?

Vår första frågeställning var hur studenterna upplever universitetets A-kurser i tyska och spanska. Vi kan se en tendens till att kursen Spanska A upplevs svårare än Tyska A. Studenternas skattade svårighetsgrad för de olika delkurserna varierar för spanskan mellan 2,9 och 3,7. Tyskan skattas något lättare, där varierar värdena mellan 2,5 och 3,2 som man kan se i figur 3. Det kan bero på att studenterna i tyska har läst språket under flera år i skolan, än spanskstudenterna, som figur 2 visar. Dessutom är tyska och svenska båda germanska språk och likheterna språken emellan kan bidra till att studierna upplevs mindre krävande. Kurserna som behandlar skönlitterär text på målspråken upplevs betydligt svårare av spanskstuderter än av tyskstudenter. Av intervjuerna framgår att studenterna lägger ner mycket mer tid på att slå upp ord på spanska än på tyska. Detta beror delvis på hur kurserna är upplagda, men också på att man på tyska oftast kan se likheter med det svenska ordet och mängden ord att slå upp därför blir mindre.

Vilken eller vilka delar av A-kursen upplevs som mest problematisk?

Vi ställde oss också frågan vilken eller vilka delar av A-kursen som upplevs som mest problematisk. Som nämndes ovan är textkursen den tyngsta kursen för spanskstudenterna. Inte många misslyckas på den tentan, enligt undervisande lärare, så även om kursen upplevs svår är det många som tar poängen. Detsamma gäller inte för grammatiken på spanska, den tentan är det betydligt fler som misslyckas med. Grammatikkurserna upplevs som relativt svåra på båda språken, framgår av enkäterna. De undervisande universitetslärarna berättar att studenterna måste arbeta hårt med kurserna och att det finns många luckor att fylla igen, i många fall på grund av bristande förkunskaper. Gymnasielärarna bekräftar bilden, när de berättar att grammatikundervisningen på gymnasiet har blivit mindre omfattande.

I tyskan är det framför allt översättningskursen som upplevs svår, medan den grundläggande grammatikkursen verkar mindre betungande. I översättning måste man kunna tillämpa många grammatikkunskaper samtidigt, vilket ställer högre krav på studenterna. Spanskan saknar motsvarighet till tyskans översättningskurs, där kommer översättningen in först på B-nivå. Grammatikkursen Skriftlig språkfärdighet är däremot tung för studenterna. Det kan även här bero på en större skillnad mellan språken, och eventuellt sämre grunder från gymnasiet. Av intervjuresultaten att döma verkar det som att de som läser tyska har haft mer grammatikundervisning i skolan. En av de intervjuade studenterna efterlyser konkret mer teoretiska språkkunskaper i gymnasiet, som en bättre förberedelse för universitetsstudier. Kan det vara så att gymnasiet sviker dem som vill läsa vidare på akademisk nivå genom sin

övervägande kommunikativa inriktning? En av universitetslärarna menar att gymnasieeleverna blir lurade och inte får den grund de har rätt till.

På spanskan upplevs Kultur och Samhälle (realiakursen) som en av de svåraste kurserna. Det beror antagligen på att den stora mängden spansk litteratur är så faktaspäckad. Det är mycket att läsa, förstå och lära in. Dessutom är undervisningsspråket uteslutande spanska, vilket leder oss till nästa frågeställning: betydelsen av vistelse i målspråksland.

Upplever studenterna det nödvändigt att ha vistats i ett målspråksland för att kunna ta till sig undervisningen på universitetets A-nivå?

Vi kan se en direkt koppling mellan vistelse i spanstalande land och upplevd svårighetsgrad av delkursen Kultur och samhälle i Spanska A. De som är vana att höra spanska har uppenbarligen lättare att tillgodogöra sig kursen. På tyskan upplevs inte motsvarande kurs speciellt svår. Upplägget skiljer sig, och textmängden är mindre omfattande.

Även de andra delkurserna verkar lättare att klara om man har mer spanska med sig än gymnasiekunskaperna. Vi kan inte dra några liknande slutsatser för tyskan eftersom det endast är tre studenter på A-kursen som har varit en längre tid i ett tysktalande land. Vi kan se att det inte verkar som att de tre tycker att kursen är lättare än de andra, men vi har för lite data för att kunna dra några säkra slutsatser.

I vår undersökning är det 52 % som har varit en längre tid i spanstalande land och motsvarande siffra i undersökningen av Johansson 2003 är 55 %. Trenden verkar således hålla i sig: det är vanligt att studenterna har varit i spanstalande land innan de börjar läsa spanska på universitetet. Detsamma gäller inte tyskan. I undersökningen av Johansson framkom att många studenter i romanska språk upplevde sig omsprungna av alla de som hade varit en längre tid i målspråkslandet. De personer vi har intervjuat har vittnat om att de har haft nytta av sin utlandsvistelse, men de som inte har varit i ett målspråksland har inte gett sken av att det har påverkat deras språkstudier negativt. Kanske har undersökningen från 2003 gett upphov till vissa förändringar, kanske beror det på vilka studenter just vi har fått tillfälle att intervjua.

4.2 Vad ska vi tänka på i vår framtida undervisning?

I djupintervjuer har vi försökt se ett samband mellan den typ av språkundervisning studenterna har haft på gymnasiet, och deras upplevelse av universitetsstudierna. De som har haft mycket grammatikundervisning har inte upplevt grammatiken problematisk på universitetet. De har å andra sidan ofta haft lärare som inte har pratat målspråket, vilket har gett dem större problem att följa universitetets undervisning om de inte har vistats i ett målspråksland.

Som framtida gymnasielärare i moderna språk funderar vi naturligtvis på hur gymnasieundervisningen bör se ut för att steg 3 ska räcka som grund för universitetsstudier. Några saker har vi fått stöd för både i litteratur och i vår undersökning.

4.2.1 Målspråk som arbetspråk

Något vi kan utläsa ur resultatet av intervjuerna, är att det är viktigt att gymnasielärarna insisterar på att använda målspråket så mycket som möjligt i språkklassrummet. En student berättar om en lärare som bara pratade svenska, och hennes upplevelse var att hon inte alls

kunde prata spanska efter gymnasiet. Rigmor Eriksson och Annsofi Jacobsson poängterar i boken *Språk för livet* vikten av att läraren använder målspråket i de allra flesta situationer för att ”ge eleverna den bästa förutsättningen för att själva förstå och använda språket” (Eriksson och Jacobsson 2001:54). Engelska är ett språk som svenska ungdomar möter överallt i samhället, medan de sällan kommer i kontakt med tyska, franska och spanska utanför skolan. Och, som Eriksson och Jacobsson skriver: ”hur ska eleverna kunna lära sig förstå och tala de språken om de inte får göra det i klassrummet?” (*ibid*). Alla tre intervjuade tyskstudenter har haft lärare som har pratat mycket tyska på lektionerna, och resultatet är att de inte har upplevt några problem att följa med i undervisningen på universitetet där tyska är arbetspråk, trots att de inte har bott eller pluggat i tysktalande land. För att lära sig ett språk måste man *vara i språket*. Carin Söderberg, universitetsadjunkt i franska, ger en målande liknelse: ”Man lär sig simma genom att vara i vatten och man lär sig franska genom att vara i franskan”.

4.2.2 Autentiska texter

De studenter som har fått tillfälle att läsa autentiska texter på målspråket är bättre förberedda för universitetsstudier i språk, visar vår undersökning. Bo Lundahl förespråkar dessutom autentiska texter i undervisningen i sin bok *Läsa på främmande språk* (1998:59ff), bland annat eftersom de torde motivera eleverna mer. Texter som är tillrättalagda är ofta avskalade och mer ”fattiga”, har mindre tilltalande illustrationer och saknar den speciella kulturella rikedomen som autentiska texter bär på, exempelvis i form av vardagliga språkuttryck och skildring av barns och ungdomars liv i målspråksländerna (*ibid.*). Det borde även vara av större intresse för elever att läsa artiklar och texter om aktuella händelser i världen, än många tillrättalagda lärobokstexter som kan tyckas meningslösa i sin handling. Lundahl nämner även Krashens inflödeshypotes som säger att vi kan lära oss språk genom naturligt tillägnande (*acquisition*) eller genom inläring (*learning*) (Lundahl 1998:64). Enligt Krashen ger det naturliga tillägnet bättre resultat, och det uppnås när vi läser eller samtalar om sådant som intresserar oss, vilket helst bör ske på frivillig grund. Motivationen är med andra ord A och O, och för oss som språklärare gäller det att hitta texter som intresserar eleverna. Är de autentiska finns det större chans att de är tilltalande och framför allt ger det eleverna en träning som förbereder dem för universitetsstudier. Det är viktigt att eleverna får vänja sig vid att man inte måste förstå precis allt man läser och att de utvecklar och tränar sin gissningsförmåga med hjälp av de ledtrådar som finns (Lundahl 1998:18ff).

4.2.3 Grammatikundervisning nödvändig?

Tornberg (2001:114f, *passim*) och Eriksson Jacobsson (2001:93ff) redogör för olika undersökningar som visar på att det ofta är grammatikundervisningen som får elever att sluta läsa ett främmande språk. En stor minoritet känner sig dumma och har en påtaglig begreppsförvirring, samt upplever att grammatik dominerar språklektionerna. Sedan undersökningen gjordes har många språklärare ändrat sin undervisning så att ”grammatikträningen numera till stor del är integrerad i kommunikativa tal- och skrivövningar” (Eriksson & Jacobsson 2001:95). Eriksson Jacobsson betonar att språklärare måste anta en annan attityd till elevers språkfel, så att de flesta elever i alla fall kan känna glädje över att förstå och göra sig förstådda på målspråket, även om deras språk inte är helt korrekt (2001:97f). Detta är även den linje som vi kan utläsa i gymnasiets kursbeskrivningar. Samtidigt säger läroplanen att eleverna ska förberedas för högre studier! I samma takt som grammatikundervisningen förändras i grund- och gymnasieskolan och upplever universitetslärarna att studenterna inte har den grund som krävs för deras kurser och att de saknar ett ”grammatikspråk”. Här finns alltså ett glapp. Skolan vill naturligtvis att så många som möjligt ska få med sig så mycket språk-

kunskaper som möjligt. Men som en av intervjuerna visar, och även en av universitetslärarna berättar, känns det som den på sätt och vis sviker de elever som är mogna för teoretisk kunskap och vill bygga upp en stadig grund för fortsatta studier.

4.2.5 Delad språkundervisning?

En tanke som har slagit oss under arbetet med denna undersökning, är om det kanske kunde vara lämpligt att dela in skolans språkundervisning i två olika typer. En kurs som är teoretiskt förberedande, för elever som önskar djupare kunskaper i språket och som eventuellt vill fortsätta studera det på universitetet. Parallellt en annan kurs, enbart inriktad på muntlig kommunikation, som ger färdigheter som krävs för till exempel semestervistelse i målspråkslandet och enklare, sociala kontakter med människor från målspråksländerna. Denna senare typ av språkkurs skulle förhoppningsvis locka fler elever att läsa språk, vilket skulle leda till en mer språkkunnig befolkning. Lite insikt i ett språk är långt mer berikande än ingen insikt alls! Samtidigt kan de elever som är mer teoretiskt välbegåvade få den chans de förtjänar till grunder för universitetsstudier och få en djupare språkmedvetenhet.

Endast den teoretiska kursen skulle ge högskolebehörighet. Den andra typen av språkkurs skulle vara av hög kvalitet och ha ett tydligt formulerat innehåll. Tempot skulle kunna vara lägre, och fokus ligga helt på det kommunikativa. Den teoretiska delen skulle inte betonas, målet skulle helt vara att förstå och göra sig förstådd. Det spelar inte så stor roll om böjningsformerna är rätt, huvudsaken är att kommunikation blir möjlig. En teoretisk och högskoleförberedande kurs skulle kräva ett mer korrekt språk av eleven, och mer teoretiskt resonemang.

Med den här lösningen skulle det till och med kunna vara obligatoriskt med någon form av språkkurs, på alla program! Eleverna får välja studieförberedande och teoretiskt fördjupande språkundervisning, eller enbart kommunikativ. Den studieförberedande skulle naturligtvis fortsätta vara lika varierad som idag, men med tydligare "lådor och fack", för att citera en av våra informanter (se 3.3.3.2 Grammatik).

4.3 Förslag till fortsatt forskning

Det skulle vara intressant att närmare studera studenter som upplever A-kurserna i spanska eller tyska mycket svåra samt studenter som hoppar av kurserna efter en kort tid av terminen. Av vilka orsaker avbryter de studierna? De som avbryter för att de tycker det är för svårt, vad har de för bakgrund? Tyvärr har vi inte fått tillfälle att tala med någon som har avbrutit sina språkstudier, och inte heller med någon som har upplevt stora svårigheter att klara dem. Det får vara en uppgift för kommande forskare.

I kommande forskning föreslår vi även att man närmare studerar studenter med andra modersmål än svenska. I vår undersökning hade nästan alla deltagare svenska som modersmål och vi har inte kunnat intervjua någon med annat modersmål. Är kurserna svårare för dem som inte har svenska som modersmål? Eller är de lättare? Är det olika svårt beroende på vilket modersmålet är?

Klarar sig kvinnor och män olika bra på universitetets språkkurser? Varför är det så mycket kvinnor som läser språk? Hur ser könsfördelningen ut? Är det någon skillnad mellan olika moderna språk? Stämmer fördomen att det bara är kvinnor som läser franska till exempel? Hur ser könsfördelningen ut på gymnasiet i språkgrupperna? Är det samma fördelning på

universitetet? Eller är det fler män som läser språk i gymnasiet, men övervägande kvinnor som fortsätter på högre nivå? Varför fortsätter i så fall inte männen? En intressant frågeställning till kommande forskning!

4.4 Avslutande ord

Hur kan övergången mellan gymnasium och universitet gällande språkstudier göras smidigare för studenterna? Vi har i denna undersökning konstaterat att många studenter tycker sig sakna tillräckliga grammatikkunskaper från gymnasiet, liksom vanan att läsa skönlitteratur och facktext på målspråket. Återstår att fundera på hur man kan hjälpa dem. Är det universitetet som ska börja på en lägre nivå? Ska gymnasiet, som skär ner antalet språktimmar, hinna ge eleverna mer? Eller är det helt enkelt upp till studenterna att se till att skaffa de förkunskaper som krävs för att de ska klara kursen?

Litteraturförteckning

- Alvesson, Mats (2006, 29 november): "Högskolan skapar en ny underklass – inte jobb", *Expressen*.
- Eriksson, Rigmor och Annsofi Jacobsson (2001): *Språk för livet. Idébok i språkdidaktik*. Stockholm: Liber.
- Fagerström, Eskil och Pia Rehnquist (2005, 2 december): "Lärare på universitetet sänker nivån", *Sydsvenskan*.
- Fagerström, Eskil och Pia Rehnquist (2005, 5 december): "Högskolans språkkurser närmar sig nybörjarnivå", *Sydsvenskan*.
- Johansson, Anna-Maria (2004): *Nybörjare i spanska och franska – vilka är de och varför är de här?*, Kvalitet och utvärdering Uppsala universitet.
- Linder, Anders PJ (2006, 3 december): "Mer utbildning mindre kunskap?". *Svenska Dagbladet*, s. 4.
- Lundahl, Bo (1998): *Läsa på främmande språk*. Lund: Studentlitteratur.
- Ringborg, Maria och Sören Winge (2005, 26 november): "Nya studenter utan förkunskaper", *Upsala Nya Tidning*, s. 7.
- Tornberg, Ulrika (2005): *Språkdidaktik*, Malmö: Gleerup.
- Uppsala universitet, *BASKURS Tyska A1, 20 poäng*
<http://www.moderna.uu.se/tyska/TyskaA.html>.
- Uppsala universitet, *Kursplan Baskurs Spanska A, 20 poäng 2006/2007*,
<http://www.moderna.uu.se/romanska/sp-a.htm>.
- Utbildningsdepartementet (1998): *Läroplanen för det frivilliga skolväsendet. LPF94*. Stockholm: Skolverket/Fritzes.
- Utbildningsdepartementet (1998): *Läroplanen för det frivilliga skolväsendet. LPF94. Kursplan: Gymnasial utbildning. Ämne: Moderna språk*. Stockholm: Skolverket/Fritzes.
- Witt-Brattström, Ebba (2006, 28 november): "Vi har Europas mest utsugna akademiker". *Svenska Dagbladet*, Kultur s. 6.

Bilagor

Bilaga 1

Undersökning om A-studenters upplevelse av övergången från gymnasiet till universitetet

1. Varför har du valt att läsa spanska på universitetet?

2. Tycker du att det är roligt? Betygsätt varje delkurs på en skala från 1-5, där ett betyder mycket tråkigt och 5 mycket roligt. Ringa in.

Skriftlig språkfärdighet	1	2	3	4	5
Fonetik	1	2	3	4	5
Samtal	1	2	3	4	5
Text	1	2	3	4	5
Kultur och samhälle	1	2	3	4	5

Ev. kommentar:

3. Hur upplever du svårighetsgraden hittills? Ange på en skala från 1-5, där 1 betyder mycket lätt och 5 mycket svårt. Ringa in.

Skriftlig språkfärdighet	1	2	3	4	5
Fonetik	1	2	3	4	5
Samtal	1	2	3	4	5
Text	1	2	3	4	5
Kultur och samhälle	1	2	3	4	5

Ev. kommentar:

4. Tror du att du vill fortsätta läsa spanska på B-nivå?

Ja

Nej

Vet inte än

5. Tycker du att du hade tillräckliga kunskaper med dig från gymnasiet?

Ja

Nej, jag saknar:

6. Läser du spanska

som fristående kurs

inom lärarprogrammet

Gick ut gymnasiet år: _____

Skola: _____

Betyg i spanska: _____

Antal år du läste spanska i skolan: _____

Modersmål: _____

Har du bott i spansktalande land? Var och hur länge?

Resultat på diagnostiska provet: _____

Kan du tänka dig att ställa upp på en intervju? Ja Nej

Namn: _____

E-post (eller annat sätt vi kan nå dig):

Bilaga 2

Hur studenter upplever övergången från gymnasiet till universitetet

1. Varför valde du att läsa spanska på universitetet?

2. När läste du Spanska A? _____

3. Vad fick dig att vilja läsa vidare?

4. Hur upplevde du svårighetsgraden på A-kursen? Ange på en skala från 1-5, där 1 betyder mycket lätt och 5 mycket svårt. Ringa in. (Om du läste andra typer av kurser, stryk och lägg till.)

Skriftlig språkfärdighet	1	2	3	4	5
Fonetik	1	2	3	4	5
Samtal	1	2	3	4	5
Text	1	2	3	4	5
Kultur och samhälle	1	2	3	4	5

Vad var särskilt svårt respektive särskilt lätt?

5. Tyckte du att du hade tillräckliga kunskaper med dig från gymnasiet under A-kursen?

Ja

Nej, jag saknade:

6. Läser du spanska

som fristående kurs

inom lärarprogrammet?

Gick ut gymnasiet år: _____

Skola: _____

Betyg i spanska: _____

Antal år du läste spanska i skolan: _____

Modersmål: _____

Har du bott i spanstalande land? Var och hur länge?

Betyg Spanska A: _____

Resultat på diagnostiska provet i början av A-kursen : _____

Kan du tänka dig att ställa upp på en intervju? Ja Nej

Namn: _____

E-post (eller annat sätt vi kan nå dig):

Bilaga 3

Undersökning om A-studenters upplevelse av övergången från gymnasiet till universitetet

1. Varför har du valt att läsa tyska på universitetet?

2. Tycker du att det är roligt? Betygsätt varje delkurs på en skala från 1-5, där ett betyder mycket tråkigt och 5 mycket roligt. Ringa in.

Grammatik	1	2	3	4	5
Skriftlig språkfärdighet	1	2	3	4	5
Fonetik	1	2	3	4	5
Samtal	1	2	3	4	5
Modern text	1	2	3	4	5
Realia	1	2	3	4	5

Ev. kommentar:

3. Hur upplever du svårighetsgraden hittills? Ange på en skala från 1-5, där 1 betyder mycket lätt och 5 mycket svårt. Ringa in.

Grammatik	1	2	3	4	5
Skriftlig språkfärdighet	1	2	3	4	5
Fonetik	1	2	3	4	5
Samtal	1	2	3	4	5
Modern text	1	2	3	4	5
Realia	1	2	3	4	5

Ev. kommentar:

4. Tror du att du vill fortsätta läsa tyska på B-nivå?

Ja

Nej

Vet inte än

5. Tycker du att du hade tillräckliga kunskaper med dig från gymnasiet?

Ja

Nej, jag saknar:

6. Läser du tyska

som fristående kurs

inom lärarprogrammet?

Gick ut gymnasiet år: _____

Skola: _____

Betyg i tyska: _____

Antal år du läste tyska i skolan: _____

Modersmål: _____

Har du bott i tysktalande land? Var och hur länge?

Kan du tänka dig att ställa upp på en intervju? Ja Nej

Namn: _____

E-post (eller annat sätt vi kan nå dig):

Bilaga 4

Hur studenter upplever övergången från gymnasiet till universitetet

1. Varför valde du att läsa tyska på universitetet?

2. När läste du Tyska A? _____

3. Vad fick dig att vilja läsa vidare?

4. Hur upplevde du svårighetsgraden på A-kursen? Ange på en skala från 1-5, där 1 betyder mycket lätt och 5 mycket svårt. Ringa in. (Om du läste andra typer av kurser, stryk och lägg till.)

Grammatik	1	2	3	4	5
Skriftlig språkfärdighet	1	2	3	4	5
Fonetik	1	2	3	4	5
Samtal	1	2	3	4	5
Modern text	1	2	3	4	5
Realia	1	2	3	4	5

Vad var särskilt svårt respektive särskilt lätt?

5. Tyckte du att du hade tillräckliga kunskaper med dig från gymnasiet under A-kursen?

Ja

Nej, jag saknade:

6. Läser du tyska

som fristående kurs

inom lärarprogrammet?

Gick ut gymnasiet år: _____

Skola: _____

Betyg i tyska: _____

Antal år du läste tyska i skolan: _____

Modersmål: _____

Har du bott i tysktalande land? Var och hur länge?

Betyg Tyska A: _____

Kan du tänka dig att ställa upp på en intervju? Ja Nej

Namn: _____

E-post (eller annat sätt vi kan nå dig):

Bilaga 5

Intervju med studenter

1. Berätta om A-kursen (hittills)!
(berätta om exv grammatiken. Hur upplevde du den?)

2. Berätta om spanskan/tyskan på gymnasiet!
 - undervisningsmetod/upplägg
 - bok – vilken, hur?
 - arbetsspråk i klassrummet
 - grammatik?
 - autentiska texter?

3. Ev: berätta om din utlandsvistelse!
 - i vilken regi? (studier, au pair...?)
 - Hur länge?
 - Boende?
 - Språkanvändning
 - Påverkan på studierna?